

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์หนึ่งกล่าวได้ว่ามีเกิดขึ้นในทุกสังคม และสร้างปัญหาให้กับประชาชนและสังคมทั่วโลก ซึ่งแต่ละประเทศจะมีปัญหาอาชญากรรมที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาอาชญากรรมจึงเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงพยายามที่จะกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อเป็นการป้องกันสังคมให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 75 วรรคแรก กำหนดว่า รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ได้แก่ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ซึ่งต้องทำงานประสานกันอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เนื่องจากทุกหน่วยงานมีภารกิจที่เกี่ยวข้องทำให้งานในการป้องกันสังคม ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรม แต่จากการประเมินผลการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดความสมดุล และก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะในด้านปัญหาอาชญากรรมที่นำไปสู่ความเสื่อมถอยในสังคม ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นจากข่าวสารตามหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวสารในสังคม จะเห็นว่าข่าวอาชญากรรมมีเกิดขึ้นให้เห็นเป็นประจำ และนับวันรูปแบบ วิธีการเทคนิคต่าง ๆ ในการประกอบอาชญากรรมยิ่งมีความสลับซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ

ปัญหาอาชญากรรมนับเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่ง เพราะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมอย่างมาก เป็นปัญหาที่มีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงภายในของประเทศเป็นส่วนรวมอย่างมาก นอกจากนี้แล้ว ยังมีผลกระทบกระเทือนถึงความรู้สึกทางจิตใจของประชาชน

ร่วมด้วย การลดปัญหาอาชญากรรมให้บรรเทาเบาบางลง โดยเน้นการศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมและการกำจัดต้นเหตุต่าง ๆ เหล่านั้น อย่างไรก็ตามการแก้ไขโดยวิธีการดังกล่าว เป็นเพียงพื้นฐานในการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้น ไม่อาจประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี นับวันจะมีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น การศึกษาแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมที่แท้จริงนั้น จึงหันมาศึกษาถึงผลของอาชญากรรมที่นับวันจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงมีประชากรพักอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทั้งผู้ที่มีพื้นเพดั้งเดิมและพวกแรงงานอพยพมารวมกันอย่างหนาแน่น นี้เอง ทำให้พบว่าคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนกรุงเทพฯ เพิ่มมากขึ้น อย่างรวดเร็ว โดยผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มักจะพบปัญหาอาชญากรรมประเภท วิวาททรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ช่มชู้ ฯลฯ เป็นประจำวัน เพราะกรุงเทพฯ สังคมมีลักษณะเป็นสังคมเดี่ยว ความสัมพันธ์ของชุมชนมีน้อย ทุกคนต้องดิ้นรนทำมาหากินเพื่อความอยู่รอด ไม่มีเวลาที่มาทำความรู้จักและส่วนใหญ่มักจะต้องออกไปทำงานนอกบ้านกันเกือบทุกคน ทำให้ไม่มีคนดูแลบ้านปล่อยให้กุญแจและเหล็กตัดฝ้าบ้าน จากสภาพแวดล้อมของสังคมที่เป็นสังคมเดี่ยวไม่มีคนเฝ้าบ้านเป็นสิ่งเอื้ออำนวยให้แก่ช่องทางของอาชญากรที่เข้ามาลักทรัพย์ในบ้านเพิ่มมากขึ้น จากการนำข้อมูลสถิติอาชญากรรม กองบัญชาตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในช่วงปี 2548-2550 มาศึกษาโดยแบ่งประเภทอาชญากรรมออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า 1. กลุ่มที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิวาททรัพย์ ลักทรัพย์ กระชากทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ 2. กลุ่มเกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ ฆ่าผู้โดยเจตนา ทำร้ายร่างกาย ฯลฯ 3. กลุ่มที่เกี่ยวกับเพศ ได้แก่ ช่มชู้กระทำชำเรา อนาคต คำประเวณี 4. กลุ่มเกี่ยวกับอบายมุข ได้แก่ การพนัน ยาเสพติด พบว่า ในแต่ละปีนั้น คดีอาชญากรรมจะเกิดเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่ม

ตารางที่ 1.1

สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม กองบัญชาการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2548-2550

ประเภทความผิด	ปี พ. ศ. 2548		ปี พ.ศ. 2549		ปี พ.ศ. 2550	
	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม	รับแจ้ง	จับกุม
1. คดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญ	1,537	422	1,197	420	1,245	457
2. คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	7,717	1,754	7,132	2,059	7,536	2,213
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	21,650	4,174	22,400	4,818	20,958	4,573
4. คดีที่น่าสนใจ	15,840	897	12,532	545	13,475	675
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	75,676	10,015	77,342	10,689	74,788	10,213
รวม	122,420	17,262	120,603	18,531	118,001	18,131

ที่มา: กองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2550

จากสถิติคดีอาญาที่แยกประเภทความผิดที่เกิดขึ้น ในความรับผิดชอบของ กองบัญชาการตำรวจนครบาล สถิติอาชญากรรม ที่เกิดขึ้นในความรับผิดชอบของกองบัญชาการ ตำรวจนครบาล ปี 2548 มีเหตุเกิดขึ้น 122,420 คดี จับกุม 17,262 ราย ส่วนปี 2549 คดี เกิดขึ้น 120,603 คดี จับกุม 18,531 ราย และปี 2550 มีเหตุเกิดขึ้น 118,001 คดี จับกุม 18,131 ราย แต่จะพบว่าคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ การพนัน ยาเสพติด และอาวุธปืน เป็นคดีที่มี ผู้กระทำความผิดมากที่สุด รองลงมา คือคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ข่มขืนทรัพย์ จึงถือว่าเป็นอันดับ 2 รองมาจากคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย แต่หากนับย้อนไปในช่วงปี พ.ศ. 2537-2542 ก่อนที่จะมีการเพิ่มโทษในคดียาเสพติด เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดที่มีความรุนแรงและเร่งปราบปรามจับกุม จนกระทั่งมีผู้ต้องขังในคดี ยาเสพติดเป็นอันดับหนึ่ง การประกอบอาชญากรรมผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชนชั้นล่างใน สังคมที่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางเศรษฐกิจ และมีการศึกษาต่ำและมีอาชีพที่ไม่มั่นคง รายได้น้อย โดยมีจุดมุ่งหมายในการกระทำความผิดคือ ต้องการให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง เพราะการ กระทำทุจริตสามารถหาเงินได้อย่างรวดเร็ว และสร้างความร่ำรวยซึ่งเป็นค่านิยมของคนส่วนใหญ่ ในสังคม ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จุดมุ่งหมายทางสังคมหรือความร่ำรวยมาก จนเกินไป บุคคลที่ร่ำรวยถือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงในสังคมได้รับการยกย่อง โดยไม่ได้มอง

ว่าวิธีการที่ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองนั้นขัดกับวัฒนธรรมที่ถูกต้องในสังคมหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความกดดัน (Strain) ให้กับบุคคลที่ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายทางสังคม โดยวิธีการที่สังคมยอมรับเป็นเหตุให้การปฏิบัติตามวิธีการทางสังคมนั้น หรือถูกมองข้ามจึงกลายเป็นอาชญากรรมของสังคม และจุดจบของอาชญากรรมก็คือ การถูกลงโทษและเข้ามาสู่ระบบเรือนจำ และเปลี่ยนสภาพเป็นนักโทษเรือนจำ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แม้กองบัญชาการตำรวจนครบาลจะได้พยายามวางแผนการป้องกันอาชญากรรม ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ตลอดจนการนำเทคนิควิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ก็ตาม แต่อาชญากรรมเพิ่มขึ้นเดิมนับว่าเป็นสถานการณ์ที่เป็นห่วงสมควรอย่างยิ่งที่หน่วยปฏิบัติทุกพื้นที่จะต้องเพิ่มความเข้มงวดกวดขัน และหามาตรการที่เฉียบขาดในการป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว และบังเกิดผลเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม แนวทางหรือวิธีการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ถึงแม้ว่าจะพร้อมไปด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย แต่หากผู้ปฏิบัติยังขาดการประสานงานที่ดีและขาดความพร้อมความเข้าใจตลอดจนความจริงจัง จริงใจและความร่วมมือจากทุกฝ่ายแล้ว การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมก็คงไร้ผลสิ้นหวัง และขาดศรัทธาจากประชาชนในที่สุด

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาอาชญากรรมนับเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่ง เพราะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมอย่างมาก เป็นปัญหาที่มีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน นอกจากนี้แล้ว ยังมีผลกระทบกระเทือนถึงความรู้สึกทางจิตใจของประชาชนด้วย การที่จะลดปัญหาอาชญากรรมให้บรรเทาเบาบางลง โดยเน้นการศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมและการกำจัดต้นเหตุต่าง ๆ เหล่านั้น ประกอบกับผู้ศึกษาเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าผู้ประกอบอาชญากรรม ส่วนใหญ่จะกระทำผิดหลายครั้ง และบางกรณียึดเป็นอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพ ซึ่งสาเหตุของการกระทำผิดในแต่ละประเภทคดี แต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ดังนั้น หากได้มีการศึกษาถึงสภาพปัญหา และสาเหตุของผู้กระทำผิดในภาพรวม จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการแก้ปัญหาทั้งในเชิงรุกคือ การป้องกันอาชญากรรมซึ่งเป็นภัยต่อสังคม ที่มีผลต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมทั่วไป และในเชิงรับคือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อไม่หวน

กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจในปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม อันจะนำไปสู่การวางแผน ปรับปรุง แก้ไข และเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษารูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการป้องกันอาชญากรรม สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมของ สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการป้องกันอาชญากรรม โดยศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง จากการทำแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยพื้นที่เขตดอนเมือง

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนคติของประชาชน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการระงับ ยับยั้ง การตรวจพื้นที่ การตรวจค้น แนะนำและการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนของสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง

การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การใช้มาตรการในการระงับ ยับยั้ง การตรวจพื้นที่ของตำรวจสายตรวจ การไปยังที่เกิดเหตุ การตรวจค้น การให้บริการแนะนำและการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชน เพื่อมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นได้

สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง หมายถึง สถานีตำรวจนครบาล สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง มีพื้นที่รับผิดชอบ

ประมาณ 34.5 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย แขวงสีกันเพียงแขวงเดียว ปัจจุบันมีประชากรพักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 161,634 คน เป็นผู้ชาย จำนวน 80,623 คน และเป็นผู้หญิง จำนวน 81,011 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง
2. ทราบถึงทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการป้องกันอาชญากรรม สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง
3. ทราบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง